

Utanç Kaybı ve Sapkınlık (II)

Utanç duygusu bizi baştan çıkmaktan, tamahkarlıktan, düşkünleşmekten korur. Bayağılaşma, ayartılma eğilimlerimizi dizginler. Çürümekten ve içimizin boşalmasından, bir kabuğa dönüşmekten utanç esirger bizi. Çözölmekten ve dağılmaktan korkmamız gerekmez utançla sarsılıyorsak ta içimizde. Utandığımız ölçüde haysiyetli bir varoluş katına yükseltiriz kendimizi. Kalbimize birden saplanan utanç hançeri kılavuzdur bir bakıma, kendimizi ötekilere takdim ederken, verirken, bırakırken yolumuzu aydınlatan bir kılavuz. Böylece oluşan insanlık çemberine katılır, aynı insanlık kaidesine yeniden yeniden kaydolurum. Utandığımda, küçük düşmüş ve aşağılanmış hissettiğimde ötekilerin benden kaçırdığı bakışları insana duyduğum inancı pekiştirir. Her seferinde tekrar doğrulma ve devam etme gücü kazanırım.

Kendimdeki bir aşırılık (daha doğrusu aşırılık etkisi yaratan yapısal bir eksiklik) nedeniyle utanırım. Utandığımda bedenimi kat eden utancın parlaklığı (tüm o fizyolojik işaretler; kızarma, ateş basması, terleme) yüzünden kendimi geride tutmaya, sakınmaya çabalarım. Utanabilen bir varlık olmam, görünürlüğümü ve mekanda kapladığım yeri azaltmayı, ve bazı sınırlara tabi olduğumu peşinen kabul ediyorum demektir.

En içimizde, varlığımızın en derin katmanında bir utanç cevheri taşıdığımız içindir ki, utanç ve yetersizlik iktidar odakları tarafından baskı ve egemenlik aracı olarak kolayca yönlendirilen ve uyarılan duygular olagelmiştir. Utanç karşısındaki halimiz en savunmasız ve kırılğan olduğumuz haldir belki de. Utandırılır ve aynı hızla yoksulluk ve mahrumiyetimizin, çektiğimiz ıstırapların tüm sorumluluğunu üstleniveririz.

Ego-ideallerinin çöküşünün, onlarla aramdaki bağın kopmasının sonucudur utanç. Ego-ideallerim parçalandığında, ego-ideallerimin uzağına düştüğümde; demek yapıp ettiklerime, edimlerime atfettiğim anlamları umursamadığımda, demek tam bir kayıtsızlık ve sorumsuzluk içinde taahhütlerimden vazgeçtiğimde utanırım. İnsan çünkü, o taahhütlerin toplamıdır biraz da, kendi içinde yerleşmiş bir hesap verme

makamının ürünüdür. O utanç sayesinde canlanır, telafi kanalları açmaya çalışır, içimde yeni bir hesap verme makamı tesis ederim. Had hudut tanımaktır utanç. Utanç duygusu ortadan kalktığında, yüzsüzlük ve arsızlık temel benlik kipi/usulü/stratejisi haline geldiğinde gerilemenin ve düşmenin, ayartılmanın ve baştan çıkmanın, çürümenin ve yozlaşmanın en nihayetinde duracağı sınır çoktan aşılmış demektir. Dipsiz bir ahlaksızlık çukurudur burası. Demek kendini kendi ilke ve değerleriyle bile bağlı saymayan, onları bile duraksamaksızın ve hoyratça çiğneyebilen, ve en sondaki o mahcubiyet engelini sırtarak ortadan kaldırmış olan bu insanlık hali ne kadar ürkütücü ve zavallicadır.

Utanç kaybı, sahtekarlık, nefretten alınan haz, başkalarının ıstırabından duyulan zevk ve cehalet tutkusunun yaygınlığından ve bir küme/sendrom oluşturduğundan söz ediyorduk. Bunların sapkınlığın, sapkın öznelğin semptomları olarak görülmesi gerektiğinden.

Buradan devam etmek üzere.

Erdoğan Özmen

2 Şubat 2022

Birikim Dergisi